

ההוא דאתא לקמיה דרב הונא, להשאל על נדרו.

אמר ליה רב הונא: לבך עלך? האם שלם אתה עם נדרך שנדרת, כי נדרת אותו בלב שלם, ואינך מתחרט על שנדרת אותו, אלא רק שעכשיו מתחרט אתה על המשך קיומו ובאת לבקש שאתיר לך אותו מכאן ואילך?

אמר ליה: לא, אין לבי שלם על שנדרתי, אלא מתחרט אני מעיקרא, ושרייה, והתיר לו רב הונא בחרטה גרידא.

ההוא דאתא לקמיה דרבה בר רב הונא, אמר ליה: אילו היו עשרה בני אדם שיפייסוך באותה שעה שנדרת, מי נדרת? האם היית נודר אז?

אמר ליה: לא הייתי נודר אז אלא מתפייס!

והתירו רבה בר רב הונא. (2)

תניא, רבי יהודה אומר: אומרים לו לאדם:

האם לב זה שנדרת, עדיין עליך שרוצה עתה בנדרך אלא אינך רוצה בו מכאן ולהבא?

אם אמר "לאו", אלא מתחרט על שנדר אותו מעיקרא — מתירין אותו.

רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משום אביו: אומרים לו לאדם: אילו היו עשרה בני אדם שיפייסוך באותה שעה שנדרת, מי נדרת?

אם אמר "לאו" — מתירין אותו.

[סימן: אסי ואלעזר, יוחנן וינאי]

ההוא דאתא לקמיה דרבי אסי, אמר ליה: כדו תהית? האם עתה תוהה אתה על הראשונות, על שנדרת, או שמא מרוצה אתה מכך שנדרת אלא אתה בא להתירו עתה?

אמר ליה: וכי לא תוהה אני?

דהיינו, ודאי שתוהה אני על שנדרתי!

לפי שהוא דבר המצוי, ולא העלה, שאז הנדר הוא בגדר טעות, שלא העלה אז על דעתו שיכולה להיות סיבה שבגללה לא כדאי לא לידור.

אבל אם לאחר שנדר התחדשה סיבה לא מצויה, שאילו הוא היה יודע בשעת הנדר שהיא יכולה לקרות הוא לא היה נודר, אין כוחו של החכם להתיר את הנדר נלמד מהכתוב "לא יחל דברו", ודרשו חכמים: הוא אינו מחלל דברו, אבל אחרים מחללים לו.

2. לפי הר"ן מצב שכזה הוא מצב ביניים, שהוא עדיף על חרטה רגילה, לפי שהוא בנוי גם על סיבה, ולא על חרטה גרידא.

אך מאידך הוא פחות מפתח, שאין הוא בנוי

הנדר על סמך חרטה גרידא, שמתחרט עתה הנודר חרטה מעיקרא על נדרו, ואומר שמתחרט על מה שנדר, ומסביר שבשעת נדרו היא מרוגז, או לא היה מיושב לגמרי, ואילו בזמן שנדר הוא היא חושב כראוי, הוא לא היה נודר אז.

יש אומרים, די בחרטה מעיקרא על שנדר אז. אך יש אומרים שאי אפשר להתיר את הנדר על סמך חרטה, אלא צריך למצוא "פתח" לנדרו, שימצא סיבה, שאילו הוא היה יודע אותה בשעת הנדר הוא לא היה נודר, והפתח גורם שיהיה הנדר כעין נדר טעות, ואז יכול החכם להתירו, אם כי אינו בגדר "נדר טעות" מוחלט, כי אם היה נדר טעות, הוא אינו צריך התרה כלל.

במה דברים אמורים שמתירים בפתח, בפתח כזה שיכול האדם להעלות על דעתו בשעת הנדר